

شمارش معکوس برای راه‌اندازی بازار متشکل ارزی

رئیس‌کل بانک مرکزی سیزدهم اسفندماه ۹۷ اعلام کرد که بازار متشکل ارزی قرار است از فروردین ۹۸ راه‌اندازی شود. حال اگر این وعده به حقیقت بپیوندد، اکنون همتی حداکثر ۱۵ روز دیگر فرصت خواهد داشت.

رئیس کل بانک مرکزی سیزدهم اسفندماه ۹۷ اعلام کرد که بازار متشکل ارزی قرار است از فروردین ۹۸ راه‌اندازی شود. حال اگر این وعده به حقیقت بپیوندد، اکنون همتی حداکثر ۱۵ روز دیگر فرصت خواهد داشت.

به گزارش خبرنگار مهر، راه‌اندازی بازار متشکل ارزی در ایران قصه درازی دارد. بارها و بارها تلاش شده تا این بازار به عنوان محلی برای نقل و انتقالات اسکناس ارز و جلوگیری از نوساناتی که گاه کل اقتصاد ایران را تحت الشعاع خود قرار می‌دهد، راه‌اندازی شود و حتی الامکان، شرایطی را فراهم آورد که جلوی عملیات سفته‌بازانه در بازار ارز گرفته شود. واقعیت آن است که اقتصاد ایران اکنون به مرحله‌ای رسیده که دیگر تاب یک جهش ارزی دوباره را ندارد و اگر مقدمات مدیریت بازار ارز به شکل اقتصادی و منطقی خود، با موفقیت فراهم نشود، دردسرهای زیادی گریبانگیر آن خواهد شد.

وعده‌هایی که محقق نشد

کمتر کسی روزهای تلخ بازار ارز در سال ۹۷ را از یاد برده است. روزهایی که هر چقدر هم که دلارهای ذخیره شده کشور به بازار تزریق می‌شد، اقتصاد همچون سیاهچاله، آن را می‌بلعید و اثری مثبت از آن بر جای نمی‌ماند. اما بالاخره بانک مرکزی توانست با بکارگیری چند ترفند کاملاً اقتصادی و منطقی، بازار ارز را از تلاطمات این چینی نجات داده و زمینه‌ساز ایجاد آرامش و خداحافظی با تلاطم شود.

اما در این میان، یکی از ایده‌هایی که این آرامش را اندکی پایدارتر می‌کند، راه‌اندازی عملیاتی و مبتنی بر ساز و کارهای اقتصادی بازار متشکل ارزی است. بازاری که وعده راه‌اندازی آن، دو مرتبه از سوی عبدالناصر همتی، رئیس کل تازه نفس بانک مرکزی در سال ۹۷ داده شده است. اگرچه قبل از آن هم چندین بار وعده راه‌اندازی و مصوبات مرتبط با بازار متشکل ارزی، از سوی دولت داده شده بود؛ اما دستکم دو بار از سوی شخص رئیس کل بانک مرکزی، راه‌اندازی این بازار با اعلام زمان و تاریخ از سوی وی اعلام شد.

دوم بهمن ماه ۹۷ بود که عبدالناصر همتی، رئیس کل بانک مرکزی با حضور در برنامه تیتراژ امشب به عنوان سومین گفتگوی تلویزیونی خود، از راه‌اندازی بازار متشکل ارزی ظرف دو هفته آینده (یعنی ۱۷ بهمن ماه ۹۷) خبر داد. او در این برنامه اعلام کرد: «در حالی که نرخ‌ها در سامانه سنا ثبت می‌شود؛ ولی هنوز هم بازار متشکل ارزی نداریم؛ اقدامات لازم را انجام دادیم و فکر می‌کنم تا یکی دو هفته آینده این بازار را عملیاتی کنیم.»

وی ادامه داد: «بازار متشکل ارزی برای اسکناس است که به صورت نقد و الکترونیکی، برای خریدهای عمده و خرد فعالیت خود را آغاز خواهد کرد.» رئیس کل بانک مرکزی با بیان اینکه بازار متشکل ارزی برای خرید و فروش عمده اسکناس صرافی‌ها و بانک‌ها طراحی شده است، افزود: بانک مرکزی نیز از طریق بانک‌های عامل، بازیگردان اصلی این بازار خواهد بود.»

وعده دوم رئیس کل بانک مرکزی برای راه‌اندازی بازار متشکل ارزی، ۴۱ روز بعد یعنی درست ۱۳ اسفندماه بود که بار دیگر وی در گفتگوی تلویزیونی که به منظور تشریح جزئیات ادغام بانک‌های نظامی انجام شده بود، اعلام کرد که مقدمات راه‌اندازی این بازار فراهم شده اما صلاح بر این است که راه‌اندازی آن در فروردین ماه سال ۹۸ صورت گیرد.

همتی با بیان اینکه بازار متشکل ارزی آماده راه‌اندازی است، گفت: «صلاح بر این است که این بازار از اواسط فروردین ماه کار خود را آغاز کند.»

او همچنین بر این نکته تأکید کرد که «بازار متشکل ارزی تقریباً آماده است و تمام کارهای زیرساختی آن انجام شده است. می‌توانیم در این دو هفته باقی‌مانده از سال ۹۷ آن را اجرایی کنیم و مصوبات را از شورای پول و اعتبار گرفته ایم؛ ولی صلاح است از نیمه دوم فروردین کلید اجرای رسمی را بزنیم.»

بازار متشکل ارزی دقیقاً چه کاری قرار است انجام دهد؟

بازار متشکل ارزی، بر اساس مصوبه شورای پول و اعتبار و به منظور ساماندهی و توسعه بازار شفاف، منصفانه و کارا، تشکیل خواهد شد تا ارزها در آن به صورت نقد، مطابق مقررات این مصوبه و سایر مقررات مرتبط با آن، در بستر الکترونیکی مورد معامله قرار گیرند.

ساختار این بازار، بر اساس مطالعات و بررسی های انجام شده در بانک مرکزی و جلسات کارشناسی با بانک ها و صرافی ها تهیه و مجمع مؤسس این شرکت، بر اساس مصوبه شورای پول و اعتبار در تاریخ ۱۸ دی ماه سال ۹۷ آغاز به کار کرده است. مدل کلی بازار به نحوی طراحی شده است که در فاز اول، معاملات نقدی ارز (اسکناس) راه اندازی و سایر روش های معاملات ارزی در مراحل بعد گسترش می یابد.

این بازار، کارگزار محور بوده و عملیات مدیریت بازار توسط تشکلی خود انتظام انجام شده و بر اساس دستورالعمل های مصوب بانک مرکزی فعالیت خواهد کرد. ضمناً سیستم سفارشات و معاملات (Order Driven) مبتنی بر سفارش خواهد بود. در این میان، بر اساس ارزیابی های فنی، سامانه معاملات ICE که یکی از زیرساخت های استاندارد در چارچوب های معاملاتی است جهت استفاده به عنوان زیر ساخت معاملاتی تعیین گردیده و زیرساخت سخت افزاری نیز انتخاب و نهایی شده است.

سهامداران بازار متشکل ارزی چه کسانی هستند؟

امیر هامونی، مدیرعامل فرابورس در نامه ای به اداره نظارت بر ناشران فرا بورسی سازمان بورس، اعلام کرد که هیچ گونه معامله ای از بازار متشکل ارزی، در بازار سرمایه انجام نخواهد شد و فرابورس تنها سهامدار است. در بخشی از نامه ارسالی از سوی هامونی آمده است: ساختار بازار متشکل ارزی، بر اساس مطالعات و بررسی های انجام شده در بانک مرکزی و جلسات کارشناسی شده با بانک ها و صرافی ها تهیه شده و عملیات مدیریت بازار توسط تشکلی خود انتظام انجام می گردد.

وی به این نکته هم اشاره کرده که بازار مزبور بر اساس دستورالعمل های مصوب بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و تحت نظارت آن بانک محترم فعالیت خواهند داشت، لذا هیچ گونه معاملاتی از این بابت، در بازار سرمایه انجام نخواهد شد و در مقطع کنونی شرکت فرا بورس، صرفاً به عنوان سهامدار و عضو هیأت مدیره در آن شرکت حضور دارد. خبرگزاری مهر تصویر و متن کامل نامه مدیرعامل فرا بورس به جعفروند، رئیس اداره نظارت بر ناشران فرابورسی سازمان بورس و اوراق بهادار را سال ۹۷ منتشر کرد که بر اساس آن، اعلام شده بود که مطابق مصوبه مجمع موسسین مبلغ کل سرمایه و سرمایه پرداخت شده شرکت «سهامی مدیریت بازار متشکل معاملات ارزی» به ترتیب ۲۰۰ میلیارد ریال و ۱۰۰ میلیارد ریال تعیین شده است، لذا سرمایه گذاری این شرکت با توجه به درصد سرمایه گذاری (۲۰ درصد) مبلغ ۴۰ میلیارد ریال خواهد بود که مبلغ ۲۰ میلیارد ریال آن پرداخت و الباقی در تعهد شرکت باقی خواهد ماند.

رضا ترکاشوند در گفتگو با خبرنگار مهر با اشاره به برنامه بانک مرکزی در خصوص راه اندازی بازار متشکل ارزی گفت: بسیاری از صرافان کشور درخواست تشکیل بازار یا اتاقی شفاف برای معاملات نقدی را داشتند که بر اساس مصوبه شورای پول و اعتبار، این درخواست در حال عملیاتی شدن است.

وی افزود: بر اساس بازار متشکل ارزی، درخواست تمامی فرآیندهای خرید و فروش ارز در بازار از خریدار تا بانک عامل، حساب بانکی و فروشنده به صورت شفاف مشخص خواهد شد.

ترکاشوند با بیان اینکه راه اندازی بازار متشکل ارزی، مرجعیت تعیین روزانه نرخ ارز را به عهده خواهد گرفت، تصریح کرد: با تشکیل بازار متشکل معاملات ارزی، قیمت گذاری و فعالیت شفاف و واقعی مشابه بازار سرمایه خواهد شد.

محبوبه فکوری